

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 06.06.1986, sp. zn. 11 To 49/86, ECLI:CZ:NS:1986:11.TO.49.1986.1

Číslo: 10/1987

Právní věta:

I. Orgány přípravného řízení nejsou oprávněny provádět důkazy po podání obžaloby. Podáním obžaloby přechází věc na soud, který rozhoduje samostatně všechny otázky souvisící s dalším řízením (§ 181 odst. 2 tr. ř.), tedy - pokud nevrátí věc k došetření nebo pokud prokurátor nevezme žalobu zpět (§ 182 odst. 1 tr. ř.) - sám také provádí všechny důkazy potřebné k náležitému objasnění věci. Výpovědi osob takto získané orgány přípravného řízení po podání obžaloby nelze v hlavním líčení číst podle § 211 a 213 tr. ř. a použít jako důkaz při rozhodování. Tzv. faktická konzumpce, která vylučuje jednočinný souběh trestných činů, je tu tehdy, když jeden trestný čin je prostředkem relativně malého významu ve srovnání se základním trestným činem nebo vedlejším málo významným produktem základního trestného činu; předpoklady faktické konzumpce jsou vytvořeny faktickým průběhem činu a nevyplývají u poměru skutkových podstat trestných činů nebo jejich trestních sankcí.

II. Tzv. faktická konzumpce, která vylučuje jednočinný souběh trestných činů, je tu tehdy, když jeden trestný čin je prostředkem relativně malého významu ve srovnání se základním trestným činem nebo vedlejším málo významným produktem základního trestného činu; předpoklady faktické konzumpce jsou vytvořeny faktickým průběhem činu a nevyplývají u poměru skutkových podstat trestných činů nebo jejich trestních sankcí.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 06.06.1986

Spisová značka: 11 To 49/86

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Dokazování

Předpisy: 141/1961 Sb. § 181 odst. 2

§ 182 odst. 1

§ 211

§ 213

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K odvolání obžalovaného G. V. Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek městského soudu v Praze ze dne 14. února 1986 sp. zn. 2 T 2/86 ve výroku o vině kromě výroku o vině přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 7 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb., ve výroku o trestu, ochranném opatření a náhradě škody a městském soudu v Praze přikázal, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem městského soudu v Praze ze dne 14. 2. 1986 sp. zn. 2 T 2/86 byl obžalovaný G. V. mj. uznán vinným trestným činem pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. a odsouzen podle § 242 odst. 1 a § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na šest roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny. Podle § 72 odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák. bylo obžalovanému uloženo ochranné protialkoholní léčení ústavní formou a léčení proti závislosti na lécích a jiných látkách s psychotropními účinky. Posléze podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o povinnosti obžalovaného zaplatit jako náhradu škody poškozené D. B. částku 3000,- Kčs.

Podle skutkových zjištění městského soudu v Praze trestný čin pohlavního zneužívání spáchal obžalovaný G. V. tak, že v průběhu měsíce září 1985 dvakrát v rozmezí jednoho týdne ve svém bytě vykonal soulož s M. S., nar. 17. 3. 1971, ačkoliv věděl, že nedosáhla věku 15 let.

Proti tomuto rozsudku městského soudu v Praze podal obžalovaný G. V. odvolání. Odvolatel soudu prvního stupně kromě jiného vytkl, že byl neprávem uznán vinným trestným činem pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák., ačkoliv nebyla vyvrácena jeho obhajoba, že mu nebyl znám skutečný věk poškozené. V této souvislosti obžalovaný uvedl, že městský soud postupoval správně, pokud neuvěřil svědectví poškozené a svědkyně K. L. v tom směru, že by měl poškozenou M. S. dokonce znásilnit, pochybil však, jestliže na druhé straně vycházel z jejich výpovědí o vědomosti obžalovaného ohledně skutečného věku poškozené. Podrobně též rozvedl, z jakých důvodů je svědkyně K. L. vůči němu zaujatá, když také zdůraznil prokázanou silnou závislost poškozené na této svědkyni. Navrhl proto, aby byl v tomto bodě obžaloby zproštěn.

Nejvyšší soud České socialistické republiky přezkoumal v rozsahu § 254 odst. 1 tr. ř. napadený rozsudek ve všech jeho výrociích, zabýval se i správností postupu řízení, které jeho vydání předcházelo, přičemž přihlížel i k těm vadám, které nebyly v odvolání výslovně vytýkány, a dospěl k těmto závěrům:

V souhrnu je možno uvést, že soud prvního stupně ve věci rozhodl, aniž měl k dispozici všechny potřebné důkazy, na jejichž základě by náležitě mohl objasnit všechny významné okolnosti případu a mohl tak učinit správné skutkové a právní závěry o vině obžalovaného; přitom se opíral i o takové důkazy, které vzbuzovaly pochybnost o jejich spolehlivosti, a to zejména z hlediska zákonnosti jejich opatření a provedení.

Městský soud se především dopustil závažného pochybení procesního charakteru, neboť při svých skutkových zjištěních vycházel i z takových důkazů, jejichž obstarání i provedení v hlavním líčení je v rozporu se základními zásadami trestního řízení.

Jak lze zjistit z obsahu spisového materiálu, byla po seznámení obžalovaného s výsledky vyšetřování podána u městského soudu v Praze dne 3. 1. 1986 obžaloba a potom předseda tohoto soudu nařídil ve věci na dny 12. - 14. 2. 1986 hlavní líčení. Z odůvodnění napadeného rozsudku však vyplývá, že městský soud vedle podrobného vyličení svědeckých důkazů, porízených v přípravném řízení a provedených před soudem, argumentoval i závažnými údaji, které poškozená M. S. a svědkyně K. L. uvedli při konfrontaci s obžalovaným a v dalších výpovědích učiněných až dne 21. 1. 1986. Mezi

jinými důkazy je citován rovněž obsah svědecké výpovědi M. G. ze dne 2. 2. 1986. Přitom však jde o důkazy, které byly provedeny vyšetřovatelem VB, popř. i za účasti zástupkyně městského prokurátora v Praze v době, kdy již byla na obžalovaného podána žaloba u soudu, tedy již po skončení přípravného řízení.

Orgány přípravného řízení nebyly proto vůbec oprávněny provádět jakékoliv úkony ve věci, která byla již ve stadiu soudního řízení; tato zásada však byla hrubě porušena. Pokud došlo ke změně důkazní situace zejména vydáním důkazně významného dopisu K. L., měly uvedené orgány předložit tento dopis soudu I. stupně a prokurátor mohl navrhnout soudu provedení těch důkazů, které s ohledem na skutečnosti obsažené v předmětné písemnosti považoval za nezbytné k objasnění skutečného stavu věci. Jak již ovšem bylo řečeno, obžalovaný v době konání tohoto dokazování byl v soudní vazbě a nic nenasvědčuje tomu, že by městský soud byl jakkoliv informován o provádění dalšího dokazování.

Konečně ani z protokolu o hlavním líčení nelze zjistit, jakým způsobem byly tyto důkazy, založené v samostatné složce, dány soudu k dispozici, ani to, v jaké fázi hlavního líčení se tak stalo. První zmínka o tomto dokazování je totiž patrná až z výpovědi svědkyně K. L., podle které jí byla „konfrontace předestřena“.

Za tohoto stavu byl nepřipustný i další procesní postup městského soudu, pokud protokoly o konfrontacích mezi obžalovaným a svědky M. S., K. L. a M. G. ze dne 21. 1. 1986 četl podle ustanovení § 212 a § 213 tr. ř.; výpověď svědkyně A. V. ze dne 22. 1. 1986 přečetl podle § 211 odst. 3 tr. ř. a konečně výpověď svědkyně M. G., která v rámci přípravného řízení nebyla vůbec vyslechnuta, četl tento soud s odkazem na ustanovení § 211 odst. 1 tr. ř.

Nejen samotný způsob obstarání výše uvedených důkazů orgány přípravného řízení znamenal porušení příslušných ustanovení trestního řádu, ale i procesní postup městského soudu, zvolený zřejmě za účelem jakéhosi legalizování uvedených důkazů, byl nesprávný a neměl oporu nejen v zákonných ustanoveních, kterých soud I. stupně použil, ale ani v platném trestním řádu jako celku. Soud I. stupně při svém rozhodování může vycházet jen z těch důkazů, které byly zákonným způsobem shromážděny v přípravném řízení a současně při respektování příslušných procesních ustanovení soudem řádně v hlavním líčení provedeny. Proto již s ohledem na tato procesní pochybení je výrok o vině obžalovaného trestným činem pohlavního zneužívání vadný a nezákonný. Je nutno poukázat též na nesprávný závěr městského soudu, který tento soud učinil až při hodnocení stupně nebezpečnosti činu pro společnost v souvislosti s ukládáním trestu. Zde soud I. stupně uvedl, že jednání obžalovaného neposoudil též jako trestný čin ohrožování mravní výchovy mládeže podle § 217 písm. b) tr. zák. z toho důvodu, že takové jednání obžalovaného bylo fakticky konzumováno již trestným činem pohlavního zneužívání.

Tato argumentace soudu prvního stupně je nesprávná. Nelze nevidět, že objektem trestného činu podle § 217 tr. zák. je zájem společnosti na ničím nerušeném, zejména mravním vývoji mladé generace a že tento objekt je tedy vymezen mnohem širěji než objekt chráněný ustanovením § 242 tr. zák. V souladu s ustanovením § 3 odst. 1 tr. zák. při tom platí základní zásada použít pro správné posouzení skutku všech ustanovení trestního zákona, popřípadě zákona o přečinech, jejichž znaky jsou v něm dány, není-li ovšem jejich ideální souběh vyloučen. Podle dosavadní rozhodovací praxe a judikatury je však jednočinný souběh trestných činů pohlavního zneužívání a ohrožování mravní výchovy mládeže možný (srov. např. č. [64/1978](#) sb. rozh. tr.).

Jak již bylo naznačeno uvedené trestné činy především nejsou v poměru speciality nebo subsidiarity, neboť se liší svým objektem, což vyplývá již z toho že trestný čin ohrožování mravní výchovy mládeže je ve zvláštní části trestního zákona zařazen mezi trestnými činy proti rodině a mládeži v hlavě šesté, zatímco trestný čin pohlavního zneužívání popřípadě další mravnostní delikty jsou zařazeny mezi

trestnými činy proti lidské důstojnosti ve druhém oddílu hlavy osmé.

V daném případě se však nemohlo jednat ani o tzv. faktickou konzumpci, na niž poukazoval městský soud. O tu jde totiž jediné tehdy, jestliže jeden trestný čin je prostředkem relativně malého významu ve srovnání se základním trestným činem nebo je vedlejším produktem základního trestného činu; konzumpce se tu tedy vytváří faktickým průběhem činu a neplyne z poměru skutkových podstat nebo jejich možných sankcí.

Dále je třeba zdůraznit, že trestný čin podle § 217 tr. zák. je deliktem ohrožovacím a není rozhodné, zda k následku předpokládanému tímto zákonným ustanovením skutečně došlo, ale postačí že osoba byla uvedenému nebezpečí vystavena, při čemž pachatel i podle neúplných zjištění městského soudu měl naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu pohlavního zneužívání souloží, tedy závažnější formou předpokládanou pro realizaci objektivní stránky.

Proto při správném postupu měl soud prvního stupně i vzhledem ke všem dalším zjištěným okolnostem případu, zejména k intenzitě útoku obžalovaného, uvažovat o tom, že jednání pachatele mělo být vystiženo i právním posouzením podle § 217 písm. b) tr. zák.